

RENK ARMONİLERİNİN TEORİSİ

Yazar

Semra DOĞAN AK

© Copyright 2020

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da Bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-625-7707-73-2

Kitap Adı

Renk Armonilerinin Teorisi

Yazar

Semra DOĞAN AK

ORCID iD: 0000-0002-3842-682X

Yayın Koordinatörü

Yasin Dilmen

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Yayıncı Sertifika No

47518

Baskı ve Cilt

Vadi Matbaacılık

Bisac Code

ART007000

DOI

10.37609/akya.820

GENEL DAĞITIM
Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖNSÖZ

Rengin fiziksel yapısı ve rengin insan psikolojisi üzerine etkileri uzun bir dönemin araştırma konusu ve ilgi odağı olmuştur. Mimari düzenlemeler ve iç mimarlığın insan duygulanımını göz ardı etmeyen araştırmaları sonucu, dış mekan ve iç mekan düzenlemesinde renk seçimi çok önemsenmektedir. Renklerin simgesel anlamları bile bayrakların oluşum aşamasında uzun tartışmalar sonucu karar kılınıp sonuçlandırılmıştır. Uzay teleskoplarının yapımında kullanılan ve askeri malzemelerin görünmezlik illüzyonu gerektiren araçları için bulunmuş, ışığı yansıtmayan ve dünyanın en koyu siyahı ‘vantablack’ın bulunuşu da bir ihtiyaç sonucu kullanılmaktadır.

Bir ressam olarak rengin hem nasıl bulunduğu, hem de nasıl elde edildiği ilgimi çok çekmiştir. Renk konusu hakkında araştırma yapmaya başladığımda büyük bir inceleme konusu ve envanter ile karşı karşıya kaldım. Her dönemin ve sanatçının kendi eserleri üretim aşamasında renk ile ilişkisi farklı olmuştur. En çok ilgimi çeken konu ise renk ile ilgili derinlemesine araştırmaların aslında fizik, kimya ve psikoloji alanında etkili olan bilim insanlarının araştırma yapmış olduğunu keşfetmem olmuştur. Küçüklüğümde renklerin aslında salt gördüğümüz şekilde olmadığını, nesnelerin ışık dalgalarını absorbe etmesi ve yansması sonucu gözümüze gelen ışığın algısı sonucu görülebildiğini öğrendiğimde çok etkilenmiştim. Rengin görülebilmesi bitki, hayvan ve nesnelerdeki bazı proteinlerin yapısı üzerinde ışığın yansması ile ortaya çıkmaktaydı. Çocukluğumda, Bulgaristan’da babaannemin yanına köye sık sık gidiyordum ve komşusunun bir sürüngenler ve böcekler ansiklopedisi vardı. O kitabı her gittiğimde yutarcasına incelediğimi hatırlıyorum. Hafızamda en fazla yer etmiş olanları ise parlak renkli semenderler ve kelebeklerdi. Onların en zehirli olanları

olduklarını öğrendiğimde bunun renklerinden dolayı olduğunu düşünmüştüm.

Tüm öğrencilik ve akademisyenlik dönemimde renk ile olan ilişkim sonucunda ilgim hep yoğundu ve kızım doğduğunda adını Renk olarak seçtim. Bu ismin benim ve ailem için özel bir anlamı olmuştur, dolayısı ile bu kitabı üç yaşında olan kıymetli kızımın adına ithaf ediyorum. Tüm bu süreç içerisinde hem bana ve kızıma bakma, büyütme döneminde sınırsız ilgi gösteren, yazıma başlamamda en büyük destekçim olan eşime minnettarlığımı vurgulamak istiyorum.

Konuya olan ilgimi, biriktirdiğim envanteri derleme ihtiyacı hissettiğimde, aslında hep bu soru ile karşılaştım: “Yirmi dört renk teorisi vardır. Kimdir bu renk teorisyenleri?” Belli başlı isimler dışında diğer teorisyenler bilinmemektedir ve bu konuda bir derleme ile karşılaşamadım. Bu nedenle her teorisyenin araştırmasının çok kıymetli ve ilgi çekici, birbirlerini etkileyen ve ardılı olan bilim insanları, sanatçılar olduklarını fark ettim. Bu derlemenin renk araştırmaları konusunda ve geldiğimiz sonuç ile nerede bulunduğumuzu bir zaman çizelgesi titizliği ile toplama ihtiyacı hissettim. Bu araştırmanın plastik sanatlar alanında bilimsel ve sanatsal kaynak kitabı olacağına inanarak sizlerle paylaşıyorum.

Dr. Semra DOĞAN AK

İÇİNDEKİLER

Önsöz.....	iii
Giriş.....	1

RENGİN YAPISI

Rengin Tanımı	3
Fiziksel Olarak Renk.....	3
Fizyolojik Olarak Renk.....	4
Psikolojik Olarak Renk.....	4
Duyum ve Algılama.....	5
Bilinçaltı Algılama	6
Renk Sürekliliği.....	7
Yansıma Renkleri	7
Renk Çemberi	7
Renk Armonisi	10
Renk Doygunluğu (Renk Yeğlinliği)	10
Renk Boyutları	10
Renk Tonu (Hue)	10
Doygunluk (Saturasyon)	10
Parlaklık	11
Kromatik Nitelik.....	11
Ton	11
Koyu Değer (Gölge).....	11
Açık Değer (Tint).....	12
Soğuk – Sıcak Renkler.....	12
Renk Ağırlıkları	12
Renkte Ölçü	12
Renk Kontrastları	13
Yalın Renk Kontrastı.....	13

Tamamlayıcı (Complementer) Renk Kontrastı	13
Açık- Koyu Kontrastı	14
Sıcak- Soğuk Renk Kontrastı.....	15
Nicelik Kontrastı	15
Nitelik Kontrastı	16
Yanılıcı (Simultan) Renk Zıtlığı.....	17

RENK TEORİLERİ

Renk Teorileri Nelerdir?	18
Antik Dönemde Renk Teorileri.....	21
Pythagoras, Aristhoteles, Platon.....	21
Rönesans Döneminde Renk Teorileri	23
Leon Battista ALBERTI	23
Leonardo Da VINCI	24
François D'AGUILON	25
Isaac NEWTON	26
Charles HAYTER	28
Modern Dönemde Renk Teorileri	29
Johann Wolfgang VON GOETHE	29
Michele Eugene CHEVREUL	32
Eugene DELACROIX	36
Young-Helmholtz	37
Ewald HERING	41
Ogden Nicholas ROOD	42
Georges SEURAT	44
Friedrich Wilhelm OSTWALD.....	47
Johannes ITTEN	48
Albert H. MUNSELL	52
Wassily KANDINSKY	53

Joseph ALBERS	56
Paul KLEE	59

RENK DENİNCE

Aşıboyası	64
Siyah ve Kahverengi	65
Beyaz.....	66
Kırmızı.....	67
Mavi.....	67
Sonsöz.....	69
Kaynaklar.....	72

KAYNAKLAR

- AKKAYA, Cahit, Yeni-Dışavurumcu Resimde Şiddetin ve Gerilimin İfade Aracı Olarak Renk, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, 2007, İzmir.
- ALBERS, Joseph, Rengin Etkileşimi, çev: Gamze Rastgeldi, Birinci Basım, Hayalperest Yayınevi, 2020, İstanbul.
- ARTUN Ali – ALİÇAVUŞOĞLU, Esra (Editör), Bauhaus: Modernleşmenin Tasarımı, Türkiye’de Mimarlık, Sanat, Tasarım Eğitimi ve Bauhaus, Birinci Baskı, İletişim Yayınları, 2009, İstanbul.
- CEVİZCİ, Ahmet, Sokrates, Üçüncü Basım, Say Yayınları, 2011, İstanbul.
- COŞKUN, Necla, Resim Sanatında Renk-Öz Bağlantıları, Sanatta Yeterlilik Tezi, Anadolu Üniversitesi, 2006, Eskişehir.
- ÇİTOĞLU, Sema, 1945 Yılı Sonrası Afişlerdeki Renklerin Psikolojik Boyutları, Yüksek Lisans Tezi, Grafik Eğitimi Bilim Dalı, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gazi Üniversitesi, 2008, Ankara.
- ERBAŞ, Özlem, Sanat Eğitiminde Renk ve Renk Öğretim Yolları, Sanatta Yeterlilik Tezi, Anadolu Üniversitesi, 1996, Eskişehir.
- FINLAY, Victoria, Renkler Boya Kutusunda Yolculuklar, çev: Kudret Emiroğlu, Birinci Basım, Dost Yayınevi, 2007, Ankara.
- HARRISON, Charles, WOOD, Paul, Sanat ve Kuram 1900-2000 Değişen Fikirler Antolojisi, çev: Sabri Gürses, Birinci Basım, Küre Yayınları, 2011, İstanbul.
- KANDINSKY, Vassily, Sanatta Zihinsellik Üzerine, çev: Tevfik Turan, Birinci Basım, Hayalbaz Kitap Yayınları, 2009, İstanbul.
- KAVAZ, Elif, Plastik Bir Değer Olarak Işığın İşlevi ve Önemi, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Resim Anasanat Dalı, Erzurum, 2007
- KESER, Nimet Ertaş, Sanat Sözlüğü, İkinci Baskı, Ütopya Yayınları, 2009, Ankara.
- KLEE, Paul, Bauhaus Ders Notları ve Yazılar, çev: Uluer Emre Özdil, Birinci Baskı, Hayalbaz Kitap Yayınları, 2010, İstanbul.
- KRAUSSE, Anna-Carola, Rönesans’tan Günümüze Resim Sanatının Öyküsü, çev: Dilek Zaptıoğlu, Literatür Yayınevi, 2005, İstanbul.

- KÜÇÜKÖNER, Mustafa, Renk ve İmge, Yayınlanmamış Yüksek Lisan Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Resim Anasanat Dalı, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Fakültesi, 1998, Erzurum.
- NUHOĞLU, Rana, Rengin Tüketici Satın Alma Davranışlarına Etkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Üretim Yönetimi ve Pazarlama Bilim Dalı, 2006, İstanbul.
- TURANİ, Adnan, Sanat Terimleri Sözlüğü, Onikinci Baskı, Remzi Kitabevi, 2007, İstanbul.
- WESTFALL, Richard S. Modern Bilimin Oluşumu, çev: İsmail Hakkı Duru, Dördüncü Basım, Tübitak Popüler Bilim Kitapları, 1995, Ankara.
- WÖLFFLİN, Heinrich, Sanat Tarihinin Temel Kavramları, çev: Hayrullah Örs, Üçüncü Baskı, Remzi Kitabevi, 1990, İstanbul.

İnternet Kaynakçası

- HOLDSWORTH, Anthony, Basic Color Theory, 2005, Erişim tarihi: 28 Haziran 2011, Antony Holdsworth web sitesi, <http://www.anthonysoldsworth.com/trying/wpcontent/uploads/2009/01/colortheoryoptimized.pdf>
- ITTEN, Johannes, Art and Color, (Elektronik sürüm), Google Boks, Erişim tarihi: 28 Haziran 2011, <http://www.google.com/books?hl=tr&lr=&id=ofvRhNBgoCoC&oi=fnd&pg=PA6&dq=color+theories+Faber+Birren&ots=XIV-4sQcJTY&sig=cU8GXONyskVLFLbU2Q6F5b9pBvc#v=onepage&q&f=true>
- ITTEN, Johannes. The Elements of Color. 1970, Van Nostrand Reinhold company, USA. say: 53. https://monoskop.org/images/4/46/Itten_Johannes_The_Elements_of_Color.pdf (erişim tarihi: 04 Kasım 2020).
- <https://www.winsornewton.com/na/articles/art-history/ostwald-bauhaus-colour-system/> (erişim tarihi: 05 Kasım 2020).
- Modern Chromatics, googlebooks. https://books.google.com.tr/books?id=IyAaAAAAYAAJ&pg=PA228&hl=tr&source=gbs_selected_pages&cad=3#v=onepage&q&f=false (erişim tarihi: 04 Kasım 2020).

- Chevreul, Michele Eugene, Principles of Harmony and Contrast of Colours, Googlebooks, https://books.google.com.tr/books?id=LIMO-AAAAQAAJ&pg=PA1&hl=tr&source=gb_s_toc_r&cad=4#v=onepage&q&f=false (erişim tarihi: 03 Kasım 2020).
- Modern Chromatics, Googlebooks. https://books.google.com.tr/books?id=IyAaAAAAYAAJ&pg=PA228&hl=tr&source=gb_s_selected_pages&cad=3#v=onepage&q&f=false (erişim tarihi: 04 Kasım 2020).
- Goethe, Johann Wolfgang von, Theory of Colours, Google-books, say:5 https://books.google.com.tr/books?id=qDIHAAAAQAAJ&printsec=frontcover&hl=tr&source=gb_s_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false erişim tarihi: 03 Kasım 2020).
- Leon Battista Alberti, On Painting, https://books.google.com.tr/books?id=sVGZtXjRXPAC&pg=PA50&lpg=PA50&dq=%22Red+is+the+colour+of+fire,+blue+of+the+air,+green+of+the+water,+and+of+the+earth+grey+and+ash.%22&source=bl&ots=Z-0c65nh5W&sig=64JrK01K2LvE5NbZgCODnucfHyY&hl=en&sa=X&ei=NVP_T-3zEqfO2gXt-tj-Aw&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false (erişim tarihi: 30 Ekim 2020).
- Colorsystem in Art and Science; https://www.colorsystm.com/?page_id=31&lang=en (erişim tarihi: 30 Ekim 2020).
- J.L. Benson, Greek Color Theory, University of Massachusetts Amherst, https://scholarworks.umass.edu/art_jbgc (erişim tarihi: 30 Ekim 2020).
- <https://bibliotheque-numerique.citedulivre-aix.com/viewer/35315/?offset=#page=108&viewer=picture&o=bookmarks&n=0&q=> (erişim tarihi: 03 Kasım 2020).